

замініў тэрмін „фінляндизацыя“. „Білорусізацыя Украіны! Ми можемо опитнісь в Білорусі!“ — баяцца украінскі патрыёты.

Білорусізацыя называюць антыбілорускі явішча“.

Так напрыканцы стагодзьдзя пачула слова *беларусізацыя* нашая ўкраінская слухачка, 20-гадовая Яня Мірашнічэнка.

Беларусізацыя ў 20-я гады называлі палітыку пабудовы нацыянальнае сацыялістычнае дзяржавы. Нават абмежаваная дзяржаўная падтрымка культуры, адукацыі, навукі дала амаль імгненны вынік. Але, калі схаваная нацыянальная энэргія пачала ўвасабляцца ў сталыя формы дзяржаўнага жыцця, *беларусізацыя* занялося АГПУ: арганізатары сталі „нацдэмамі“, „змоўнікамі“ з „Саюзу Вызвалення Беларусі“ і іншымі ворагамі народу.

Другая кароткая спроба беларусаў уздыхнуць вольна ў сваім доме адбылася, калі Чырвоная Армія дала драпака ад салдат вэрмахту: пад нямецкай акупацыяй прабіліся парасткі беларускага жыцця, якое потым было або зьнішчана, або працягнулася на эміграцыі.

У 1953 годзе падчас барацьбы за ўладу ў Маскве пры дапамозе *беларусізацыі* спрабаваў дасягнуць сваіх мэтаў Лаўрэнці Берыя — мясцовае начальства гаварыла й пісала па-беларуску аж два тыдні, пакуль Берыю не арыштавалі.

Спроба апошняй у гэтым стагодзьдзі *беларусізацыі* была зноўку задушаная ў сярэдзіне 90-х, і цяпер гэтым словам нашы суседзі пужаюць малых дзяцей: *беларусізацыя* якой-небудзь краіны азначае, што там ня будзе нічога свайго, а будзе, як цяпер у Беларусі.

Хацелася б верыць, што гэтае значэньне слова *беларусізацыя*, якое ня мае нічога супольнага зь Беларускай, гэтак і застанецца ў ХХ стагодзьдзі і не прайдзе ў стагодзьдзе ХХІ-ае.

Беларушчына

Сяргей Дубавец

Слова *беларушчына* нарадзілася ў ХХ стагодзьдзі. Гэта сучаснае слова. Хоць сама словаўтваральная мадэль вядомая ў нас здаўна. Яшчэ ў першай палове XVII ст. Ян Казімер Пашкевіч напісаў эпіграму „Польшча квітнее лацінаю, Літва квітнее рушчызнаю“. Словы з такім суфіксам пазначалі звычайна розныя зборныя зьявы — краіну, як у прыкладзе зь Нямецкай ці Вугорскай, або войска, як у выпадку з казачкай ці рэкруткай. Уласную радзіму або спадчыну беларусы называюць Бацькаўскай. У беларускай мінуўшчыне хаваецца наша старасьветчына. *Беларушчына* ў гэтым шэрагу прыкладаў абазначае родную мову. „Чаго вам хочацца, панове? Які вас выклікаў прымус забіць трывогу аб тэй мове, якой азваўся беларус?“ — пісаў Янка Купала ў вершы „Ворагам *беларушчыны*“.

У міжваенныя гады, за польскім часам, беларускія вёскі Татарскай і Каралеўскай сталі Татарскай і Крулеўскай, як яны называюцца і сёння. Што да *беларушчыны*, дык яна не перайначваецца на іншамойны лад, бо існуе і можа існаваць толькі ў беларускай мове. Гэта наша з вамі ўнутранае слова, інтымнае.